

CEZA YARGILAMASINDA
İYİ HAL İNDİRİMİ/TAKDİRİ İNDİRİM NEDENLERİ
TCK MD. 62 ÜZERİNE BİR İNCELEME

Bayram YÜKSEKKAYA¹

ÖZET:

“İyi Hal İndirimi” olarak halk arasında *(ve hatta uygulamacılar tarafından da)* bilinen/kullanılan tabirin esası, “Takdiri İndirim Nedenleri” olarak TCK md. 62’de yer alan düzenlemedir.

Tüm sanıkların “mutlaka kendilerine uygulanması zorunlu” bir indirim olarak gördükleri bu kurumun, esasında hiç de öyle olmadığı, toplumda gerçekleşen bu önyargının yanlış olduğu, çok sıkı şartlarının bulunduğunu söylemek zorundayız.

İşte **YÜKSEKKAYA LAW OFFICE** olarak, “iyi hal indirimi” olarak bilinen ve esasında “Takdiri İndirim Nedenleri” olarak düzenlenen bu kurum üzerine, kısa bir bilgilendirmede bulunarak, bu konudaki ön yargılara dayalı yanlış bilgilendirmelerin en azından önüne geçmek amacıyla bu makaleyi kaleme almış bulunmaktayız.

---

1 Avukat, Adana Barosu.

BÖLÜM – 1

HUKUKİ DÜZENLEME

“Takdiri İndirim Nedenleri” diğer adıyla “iyi hal indirimi”, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunumuzun 62. maddesinde düzenleme alanı bulmuştur.

Madde 62 - (1) Fail yararına cezaı hafifletecek takdiri nedenlerin varlığı halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine, müebbet hapis; müebbet hapis cezası yerine, yirmibeş yıl hapis cezası verilir. Diğer cezaların altıda birine kadarı indirilir.

(2) Takdiri indirim nedeni olarak, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar göz önünde bulundurulabilir. Takdiri indirim nedenleri kararda gösterilir.

Madde hakkında Hükümet Gerekçesi ve Adalet Komisyonu Raporu da şu şekildedir:

TCK md. 62'nin Hükümet Gerekçesi:

Yaşamın karmaşık ve değişik koşulları ve halleri, durumları kapsamı ve dolayısıyla suçların birbirine göre çok farklı neden, saik ve amaçlarla işlenebilmesi dolayısıyla hukuku, yaşamın zorunluluklarına uydurabilmek için takdiri hafifletici nedenler kurumunun kabul edildiği bilinmektedir. Bunun, yukarıda belirtilenler dışında, diğer bir takım işlevlerinin de varlığı nedeniyle dünyanın bütün hukuk sistemleri, hakime maddede belirtilen yetkiyi vermiştir. Bu kurum kabul olunmadığında ceza adaleti sosyal gerçeklerden kopuk ve soyut bir nitelik alır.

Hakimin, maddede belirtilen yetkisini, maddede belirtilen amacı doğrultusunda kullanması, elbette ki, gereklidir ve bu gereken ayrıldığı takdirde üst mahkemelerin kontrol yetkisi, elbette ki, vardır.

TCK md. 62'nin Adalet Komisyonu Raporu:

Takdiri indirim nedenlerinin varlığı durumunda Tasarıda kabul edilen indirim oranlarında kısmen değişiklik yapılmıştır.²

Ayrıca, takdiri indirim nedenlerinin neler olabileceği, sınırlı olmamak üzere ve örnekler şeklinde belirlenmiştir. Bunlar, maddenin ikinci fıkrasında failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar olarak belirlenmişlerdir. Bu nedenler, Hükümet Tasarısında temel cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilecek hususlar arasında gösterilmiştir. Ancak, yapılan değişikliklerle, mükerrer değerlendirme yasağı dolayısıyla, bu nedenlerin temel cezanın belirlenmesinde dikkate alınmaması, sadece takdiri indirim nedenleri olarak göz önünde bulundurulması gereği kabul edilmiştir.

Hem madde metninden, hem de hükümet gerekçesi ve adalet komisyonu raporundan da anlaşılacağı üzere, takdiri indirim nedenleri kanunda “örnekseme” olarak sayılarak, takdir hakkı yargılamaya bakan hakime bırakılmıştır. Ayrıca, indirim miktarının ne olacağı da birinci fıkrada belirtilmiştir.

Örnek olarak ikinci fıkrada belirtilen hususlar nedeniyle ki, halk arasında “iyi hal indirimi” olarak lanse edilen TCK md. 62, hakimlik makamına takdiri indirim hakkı tanıyan bir düzenlemedir.

Maddenin uygulanması ve uygulamada düşülen hatalar açısından, Yüksek Mahkeme kararları incelenerek, bir fikir verilmesi uygun olacağı kanaatindeyiz.

² 2. fıkrada yer alan "altıda" ibaresi, 31/03/2005 kabul tarihli, 31/03/2005 tarih ve 25772 (mük) sayılı R.G.de yayımlanan 5328 sayılı Kanununun 2. maddesi ile değiştirilmiş olup, tasarıda “beşte” şeklindedir.

BÖLÜM – 3

YÜKSEK MAHKEME KARARLARI

► Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bir başvuruda, “hak ihlali”ne uğranıldığı ve bu ihlallerden birinin de TCK md. 62'nin sanığa uygulanmaması gerekirken uygulandığı değinilmiş, Anayasa Mahkemesi vermiş olduğu kararın ilgili bölümünde;

“48. Somut olayda başvuru, kardeşinin öldürülmesi olayında gerekli tüm delillerin toplanmadığını, soruşturmanın etkili yapılmadığını, yetersiz araştırma ve değerlendirme ile sanığa eksik ceza tayin edildiğini, şartları oluşmadığı halde haksız tahrik hükümlerinin uygulandığını, yanlış hukuki değerlendirme nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

49. Bireylerin cezai sorumluluklarının kapsamının belirlenmesine yönelik hukuki sorunların incelenmesi kural olarak Anayasa Mahkemesinin yetkisi kapsamında olmayıp, suçluların tespiti ve cezalandırılması derece mahkemelerin görev ve yetkisindedir. Ancak yukarıda belirtilen yaşam hakkına yönelik müdahaleleri, soruşturma yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediği yönünden Anayasa Mahkemesince incelenmelidir.”³

Görüldüğü üzere Anayasa Mahkemesi, “suçluların tespiti ve cezalandırılması derece mahkemesinin görev ve yetkisindedir” diyerek, tartışmaya son vermiş, dolayısıyla TCK md. 62'nin uygulanıp, uygulanmaması hususunda bir değerlendirme yapamayacağını açıkça ilan etmiştir. Netice itibarıyla, tek başına TCK md. 62'nin uygulanıp, uygulanmaması nedeniyle Anayasa Mahkemesi'ne yapılacak hak ihlali başvurularının rette mahkum olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

► Bir hırsızlık olayında, sanığın suça konu eşyayı sattığı yeri göstermesi hususunu tespit eden Yargıtay;

“Diğer taraftan failin suça konu eşyayı sattığı yeri göstermesi 5237 sayılı TCK'nun 62 nci maddesinin uygulanmasında göz önünde bulundurulabilecektir.”⁴

Görüldüğü üzere, takdiri indirim nedenlerinin uygulanması sırasında, sanığın tüm fiilleri, bir kül halinde değerlendirilecek, TCK md. 62'nin tatbik edilip, edilemeyeceği hususu bu açıdan mahkemece bir incelemeye tabi tutularak, karar verilecektir.

³ Anayasa Mahkemesi 2013/1948 E., 2013/1948 K., 23.01.2014 T., Resmi Gazete'de Yayımlanma Tarihi: 28.02.2014, Resmi Gazete Sayısı: 28927

⁴ YCGK 2013/13-626 E., 2015/7 K., 17.02.2015 T.

► “5237 sayılı TCK'nun "Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi" bölümünün içerisinde yer alan ve "Takdiri indirim nedenleri" başlığıyla düzenlenen 62 nci maddesi; "(1) Fail yararına cezayı hafifletecek takdiri nedenlerin varlığı halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine, müebbet hapis; müebbet hapis cezası yerine, yirmibeş yıl hapis cezası verilir. (2) Takdiri indirim nedeni olarak, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar göz önünde bulundurulur. Takdiri indirim nedenleri kararda gösterilir" biçimindedir.

5237 sayılı TCK'nun 62 nci maddesinin ikinci fıkrasında takdiri indirim nedenleri sayıldıktan sonra "gibi" denilmek suretiyle takdiri indirim nedenlerinin kanunda sayılanlarla sınırlı olmadığı, aksine bunların örnek olarak belirtildiği açıkça vurgulanmıştır. Burada sayılan "failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri" gibi nedenler, uygulamada hakimi sınırlayıcı değil, yol gösterici nitelikteki gerekçelerdir. Bunun sonucu olarak da 5237 sayılı TCK'nun, tıpkı 765 sayılı TCK'nda olduğu gibi takdiri indirim nedenleri yönünden sınırlayıcı sistemi değil, serbest değerlendirme sistemini benimsediği kabul edilmektedir.

Serbest takdir sisteminin bir gereği olarak da olayda sanık yararına takdiri indirimin uygulanmasını gerektiren nedenlerin varlığını veya yokluğunu belirleme yetkisi yargılamayı yapan hakime ait olacaktır. Zira yargılama süreci boyunca maddi gerçeğe ulaşma ve adaleti sağlama yolunda çaba harcayan hakim, sanığı birebir gözlemleyen ve bu bağlamda takdiri indirim nedenlerinin varlığı ya da yokluğunu en iyi tespit edebilecek konumdaki kişidir. Hakim; "failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri"nin yanında, her somut olaya göre değişebilecek ve önceden öngörülemez nedenleri de birlikte değerlendirerek bu hususta hak, adalet ve nasafet kurallarına uygun biçimde uygulama yapacaktır.

Ancak hakimin bu konudaki takdir yetkisi sınırsız değildir. Bütün kararlarda olduğu gibi takdiri indirimin uygulanmasına veya uygulanmamasına ilişkin kararlar da gerekçeli olmalıdır. Bununla birlikte gösterilen gerekçelerin hak, adalet ve nasafet kurallarıyla dosya içeriğine uygunluğunun Yargıtay denetimine tabi olacağına da şüphe bulunmamaktadır. Mahkeme hükümlerinin gerekçeli olması, Anayasanın 141/3 ve 5271 sayılı CMK'nun 34 üncü maddelerinde düzenlenmiştir. Hükümün mantıksal dayanağını oluşturan gerekçe somut olaya, akla, mantığa, bilimsel görüşlere ve yargısal içtihatlarla dayalı olmalıdır. Bu özellikleri taşıyan bir gerekçe, tarafları tatmin edecek, kanun yolu aşamasında kararların denetimine ve ayrıca içtihat hukukunun gelişmesine imkan sağlayacaktır.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Yerel mahkeme tarafından bozma kararından önce kurulan hükümdede, "sanığın kişiliği, verilecek cezanın sanığın geleceği üzerindeki etkileri" lehine takdiri indirim nedeni kabul edilerek TCK'nun 62 nci maddesinin uygulanmasına karar verildiği halde, bozmadan sonra kurulan hükümdede, hangi olumsuz davranışlarının tespit edildiği karar yerinde açıklanıp tartışılmadan, "sanıkta ve olayda takdiri indirim nedenleri görülmediği" şeklindeki soyut, maddi olgulara dayanmayan ve denetime elverişli olmayan gerekçe ile bu kez TCK'nun 62 nci maddesinin uygulanmamasına karar verilmesi usul ve kanuna aykırı olup, yerel mahkeme hükmünü bu aykırılık nedeniyle bozan Özel Daire kararında bir isabetsizlik bulunmamaktadır.

Bu itibarla, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir.”⁵

İlgili kararda, bozma öncesinde TCK md. 62'nin uygulanmasına karar verilmesine rağmen, bozma sonrası TCK md. 62'nin uygulanmamasının nedeni, gerekçeli kararda açıklanmaması, bozma nedeni yapılmıştır.

Gerek Yerel Mahkemeler gerekse Yüksek Mahkemeler, verdikleri kararlarla bağıdırlar. Herhangi bir görüş değiştirme durumunda, bu görüş değiştirmenin nedenini, gerekçeli kararlarında, hiçbir şüpheye yer bırakmadan açıklamaları gerekmektedir. Bu bir anlamda, “gerekçeli karar hakkı” olarak bilinen ve yargılanan kişiler açısından kullanılan bir hakkın yansımasıdır.

► *“1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Takdiri İndirim Nedenleri" başlıklı 62 nci maddesindeki; "Fail yararına cezayı hafifletecek takdiri nedenlerin varlığı halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine, müebbet hapis; müebbet hapis cezası yerine, yirmibeş yıl hapis cezası verilir. Diğer cezaların altıda birine kadarı indirilir. Takdiri indirim nedeni olarak, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar göz önünde bulundurulabilir. Takdiri indirim nedenleri kararda gösterilir" şeklindeki düzenleme, 765 sayılı TCK'nun 59 uncu maddesindeki; "kanuni tahfif sebeplerinden ayrı olarak mahkemece her ne zaman fail lehine cezayı hafifletecek takdiri sebepler kabul edilirse ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezası yerine müebbet ağır hapis ve müebbet ağır hapis yerine 30 sene ağır hapis cezası hükmolünür, diğer cezalar altıda birden fazla olmamak üzere indirilir" biçimindeki düzenlemeyle temelde aynı olmakla birlikte ikinci fıkra yönünden kısmen farklıdır.*

5 YCGK 2013/8-94 E., 2013/430 K., 22.102013 T.

5237 sayılı TCK'nun 62 nci maddesinin ikinci fıkrasında takdiri indirim nedenleri sayıldıktan sonra "gibi" denilmek suretiyle takdiri indirim nedenlerinin kanunda sayılanlarla sınırlı olmadığı, aksine bunların örnek olarak sayıldığı açıkça vurgulanmıştır. Burada sayılan "failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri" gibi nedenler, uygulamada hakimi sınırlayıcı değil, yol gösterici nitelikteki gerekçelerdir. Bunun sonucu olarak da 5237 sayılı tck'nun, tıpkı 765 sayılı tck'nda olduğu gibi takdiri indirim nedenleri yönünden sınırlayıcı sistemi değil, serbest değerlendirme sistemini benimsediği kabul edilmektedir.

Serbest takdir sisteminin bir gereği olarak da olayda sanık yararına takdiri indirimin uygulanmasını gerektiren nedenlerin varlığını veya yokluğunu belirleme yetkisi yargulamayı yapan hakime ait olacaktır. Zira yargılama süreci boyunca maddi gerçeğe ulaşma ve adaleti sağlama yolunda çaba harcayan hakim, sanığı birebir gözlemleyen ve bu bağlamda takdiri indirim nedenlerinin varlığı ya da yokluğunu en iyi tespit edebilecek konumdaki kişidir. Hakim; "failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri"nin yanında, her somut olaya göre değişebilecek ve önceden öngörülemez nedenleri de birlikte değerlendirerek bu hususta hak, adalet ve nasafet kurallarına uygun biçimde uygulama yapacaktır.

5237 sayılı TCK'nun "Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar" başlıklı 50. maddesinde, "1) Kısa süreli hapis cezası, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre;

a) Adli para cezasına,... çevrilebilir.

(2) Suç tanımında hapis cezasıyla adli para cezasının seçenek olarak öngörüldüğü hallerde, hapis cezasına hükmedilmişse; bu ceza artık adli para cezasına çevrilmez.

(3) Daha önce hapis cezasına mahkum edilmemiş olmak koşuluyla, mahkum olunan otuz gün ve daha az süreli hapis cezasıyla fiili işlediği tarihte onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş bulunanların mahkum edildiği bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, birinci fıkrada yazılı seçenek yaptırımlardan birine çevrilir.

(4) taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası uzun süreli de olsa; bu ceza, diğer koşulların varlığı halinde, birinci fıkranın (a) bendine göre adli para cezasına çevrilebilir. Ancak, bu hüküm, bilinçli taksir halinde uygulanmaz..." hükmü yer almaktadır.

Maddenin 4 üncü fıkrasındaki düzenlemeye göre, taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası uzun süreli de olsa, bu ceza, diğer şartların varlığı halinde, birinci fıkranın (a) bendine göre adli para cezasına çevrilebilecektir. Ancak, bilinçli taksir halinde bu hüküm uygulanamayacaktır.

Ayrıntıları 07.06.1976 gün ve 4/3 sayılı içtihadı birleştirme kararıyla yargıtay ceza genel kurulunun yerleşmiş kararlarında açıklandığı üzere, hürriyeti bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesi, cezanın doğrudan doğruya sanığın kişiliğine uydurulmasını öngören kişiselleştirme kurumudur.

5237 s. Kanununun 50. maddesinin gerekçesinde, "kişi; gördüğü eğitim, yaşadığı sosyal çevre, psikik ve ahlaki eğilimleri itibarıyla tesadüfi suçlu özelliği taşıyabilir. Bu kişilerin mahkum oldukları cezanın infaz kurumunda çektirilmesi toplum barışı açısından bir zorunluluk göstermeyebilir..." denilmek suretiyle şartların oluşması halinde hapis cezasının yerine kişinin infaz kurumuna girmesini önleyecek seçenek yaptırımlara hükmedilebileceği açıklanmıştır. Kanun koyucu taksirli suçlarda özgürlüğü bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesi hususunda bir sınırlama getirmemiş, sanık lehine hareketle ceza uzun süreli de olsa paraya çevrilebileceğini kabul etmiştir.

Anayasamızın 141. ve 5271 sayılı cmk'nun 34 üncü maddesi uyarınca bütün mahkeme kararlarının gerekçeli yazılması zorludur. Gerekçe verilen hükmün dayanaklarının akla, hukuka ve dosya içeriğine uygun olarak izah edilmesidir. Yasal ve yeterli olmayan, dosya içeriğine uymayan bir gerekçeyle karar verilmesi hem kanun koyucunun amacına uygun düşmeyecek hem de tarafları tatmin etmeyerek keyfiliğe yol açacaktır.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

5237 sayılı tck'nun 50. maddesinin uygulanmamasına karar veren yerel mahkemece, sanığın duruşmadaki iyi hali dikkate alınarak aynı kanununun 62 nci maddesinin uygulanmasına hükmolunması, bir çelişki oluşturmamakla birlikte, kolluktaki ilk ifadesinde ve sorgusunda pişman olduğunu ve çok üzülüğünü beyan eden, hükme esas alınan bilirkişi raporuna göre de olayda %40 oranında kusurlu olan sanık hakkında "olaydan pişmanlık duymayan sanık hakkında kusurun yoğunluğu ve kazanın oluş şekli" biçimindeki dosya içeriğiyle uyumlu olmayan gerekçeyle 50. maddenin uygulanmamasına karar verilmesi kanuna aykırı olup, bu aykırılığı bozma nedeni yapan Özel Daire kararında bir isabetsizlik bulunmamaktadır.

Bu itibarla, haklı nedene dayanmayan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir."⁶

6 YCGK 2012/12-1585 E, 2013/88 K., 05.03.2013 T.

Yüksek Mahkeme, TCK md. 62 ile çok karıştırılan TCK md. 50'nin birbirinden bağımsız bir şekilde uygulanmasının gerektiğini haklı bir şekilde beyan etmektedir. Her iki maddenin de uygulama alanları farklı olup, her ikisi de farklı kurumları düzenlemektedirler. Kararda dikkat edilirse bu husus belirtilmiş ancak sanığın pişmanlık arz eden beyanıyla TCK md. 50'nin uygulanmaması yönündeki kararın gerekçesindeki çelişkiden dolayı bozma hükmü vermiştir.

Dolayısıyla, tüm diğer düzenlemelerden ayrı ve müstakil bir şekilde ve fakat gerekçede bir çelişki oluşturmayacak şekilde TCK md. 62'nin uygulanıp, uygulanmaması hususu mahkemece takdir olunacağını söylemek, kanaatimizce yanlış olmayacaktır.

► *“Yerel Mahkemece takdiri indirim nedenlerinin uygulanmama gerekçesi olarak; "sanık hakkında taktiren başkaca artırım ve indirim yeri olmadığına",*

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının uygulanmama gerekçesi olarak; "sanığın kişilik özellikleri göz önüne alınarak yeniden suç işlemeyeceği konusunda mahkemece yeterli kanaat oluşmadığından sanık hakkında 5271 sayılı CYY'nın değişik 231 inci maddesi uygulanmamıştır",

TCY'nın 50. maddesinin uygulanmama gerekçesi olarak; "sabıkalı sanığın kişilik özellikleri, yargılama sürecinde pişmanlık gösteren halinin olmaması, suçu istemesindeki özellikler göz önüne alınarak sanık hakkında TCY'nın 50 ve 52 nci maddeleri uygulanmamıştır",

Ertelememe gerekçesi olarak da; "sabıkalı sanığın suç işleme eğilimi göz önüne alındığında cezası ertelendiğinde ilerde suç işlemekten çekineceği konusunda mahkemece yeterli kanaat oluşmadığından sanık hakkında TCY'nın 51 inci maddesi uygulanmamıştır" şeklindeki ifadelerin kullanıldığı,

Adli sicil kaydına göre sanığın kasten yaralama, görevliye direnme, evrakta sahtecilik, dolandırıcılık ve hakaret suçlarından sabıklarının bulunduğu,

Sanığın yargılama süresince yapılan toplam iki oturumdan birisine katıldığı ve duruşma tutanaklarına yansıyan herhangi bir olumsuzluğunun bulunmadığı,

Suçunu kabul etmeyen sanığın, hakkında lehe hükümlerin uygulanması, cezasından indirim yapılması ya da hükmolunan cezanın ertelenmesi yönünde bir isteğinin de olmadığı, anlaşılmaktadır.

01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının "Takdiri İndirim Nedenleri" başlıklı 62 nci maddesindeki; "fail yararına cezayı hafifletecek takdiri nedenlerin varlığı halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine, müebbet hapis; müebbet hapis cezası yerine, yirmibeş yıl hapis cezası verilir. Diğer cezaların altıda birine kadarı indirilir. Takdiri indirim nedeni olarak, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar göz önünde bulundurulabilir. Takdiri indirim nedenleri kararda gösterilir" şeklindeki düzenleme, 765 sayılı tcy'nin 59 uncu maddesindeki; "kanuni tahfif sebeplerinden ayrı olarak mahkemece her ne zaman fail lehine cezayı hafifletecek takdiri sebepler kabul edilirse ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezası yerine müebbet ağır hapis ve müebbet ağır hapis yerine 30 sene ağır hapis cezası hükmolunur, diğer cezalar altıda birden fazla olmamak üzere indirilir" biçimindeki düzenlemeyle temelde benzer olmakla birlikte ikinci fıkra yönünden kısmen farklıdır.

5237 sayılı TCY'nun 62 nci maddesinin ikinci fıkrasında takdiri indirim nedenleri sayıldıktan sonra "gibi" denilmek suretiyle takdiri indirim nedenlerinin yasada sayılanlarla sınırlı olmadığı, aksine bunların örnek olarak belirtildiği açıkça vurgulanmıştır. Burada sayılan "failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri" gibi nedenler, uygulamada hâkimi sınırlayıcı değil, yol gösterici nitelikteki gerekçelerdir. Bunun sonucu olarak da 5237 sayılı TCY'nun, tıpkı 765 sayılı TCY'nda olduğu gibi takdiri indirim nedenleri yönünden sınırlayıcı sistemi değil, serbest değerlendirme sistemini benimsediği kabul edilmektedir.

Serbest takdir sisteminin bir gereği olarak da olayda sanık yararına takdiri indirimin uygulanmasını gerektiren nedenlerin varlığını veya yokluğunu belirleme yetkisi yargılamayı yapan hâkime ait olacaktır. Zira yargılama süreci boyunca maddi gerçeğe ulaşma ve adaleti sağlama yolunda çaba harcayan hâkim, sanığı birebir gözlemleyen ve bu bağlamda takdiri indirim nedenlerinin varlığı ya da yokluğunu en iyi tespit edebilecek konumdaki kişidir. Hâkim; "failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri"nin yanında, her somut olaya göre değişebilecek ve önceden öngörülemeyecek nedenleri de birlikte değerlendirerek bu hususta hak, adalet ve nasafet kurallarına uygun biçimde uygulama yapacaktır.

07.06.1976 gün ve 3-4 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı ile bu doğrultudaki birçok Ceza Genel Kurulu kararında açıkça vurgulandığı üzere; yasa koyucu, hâkime takdiri indirim hükmünün uygulanması konusunda geniş bir takdir yetkisi tanıyarak, uygulamada çıkabilecek olan ve önceden öngörülmeyeceği bulunmayan çeşitli halleri kapsayacak bir kalıp bulmanın zorluğu karşısında, hâkimin bu yetkisini kısıtlamaktan özenle kaçınmış, bu tavrını 5237 sayılı TCY'nda da devam ettirmiştir.

Ancak hâkimin bu konudaki takdir yetkisi sınırsız değildir. Bütün kararlarda olduğu gibi takdiri indirimın uygulanmasına veya uygulanmamasına ilişkin kararlar da gerekçeli olmalıdır. Bununla birlikte gösterilen gerekçelerin hak, adalet ve nasafet kurallarıyla dosya içeriğine uygunluğunun Yargıtay denetimine tabi olacağına da kuşku bulunmamaktadır.

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Sabıka kaydında birden fazla geçmiş hükümlülüğü bulunan, yargılama sürecinde de pişmanlık gösterdiğine ilişkin herhangi bir söylem veya eylemi dosya içeriğine yansımayan sanık hakkında, kendisini yargılama sürecinde bizzat gözlemleyen Yerel Mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanmaması, hapis cezasının seçenek yaptırımlara çevrilmemesi ve verilen cezanın ertelenmemesi yönünde gösterilen gerekçe dosya kapsamıyla uyumlu olduğu gibi, hüküm fıkrasında; "sanık hakkında taktiren başkaca artırım ve indirim yeri olmadığına" şeklindeki takdiri indirimın uygulanmamasına ilişkin gerekçenin de denetime elverişli, yasal ve yeterli olduğu kabul edilmelidir.

Öte yandan, yerel mahkeme hükmünde TCY'nın 53 üncü maddesinin 1 inci fıkrası uygulanırken, sanığın bu hakları kullanmaktan yoksunluğunun; 3 üncü fıkra gereğince kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayyımlik yetkileri açısından koşullu salıverilmesine kadar, 2 nci fıkra gereğince ise diğer haklar ve yetkiler yönünden hapis cezasının infazı tamamlanuncaya kadar süreceğinin gözetilmemesi yasaya aykırıdır.

Bu itibarla; yerel mahkemenin sanık hakkında 5237 sayılı TCY'nın 62 nci maddesinin uygulanmamasına ilişkin gerekçesi yasal ve yeterli olduğundan itirazın kabulüne, Özel Daire bozma kararının kaldırılmasına, yerel mahkeme hükmünün TCY'nın 53 üncü maddesinin uygulanmasındaki isabetsizlik yönünden bozulmasına, ancak bu husus yeniden yargulamayı gerektirmediğinden 1412 sayılı CYUY'nın, 5320 sayılı Yasanın 8 inci maddesi gereğince halen yürürlükte bulunan 322 nci maddesi uyarınca hükmün düzeltilerek onanmasına karar verilmelidir."

Yerel Mahkemece verilen hükümde, TCK md. 62'nin uygulanmaması hususunda bir gerekçe gösterilmemiş ise de, benzer hükümlere ilişkin gerekçesinde, örneğin erteleme, paraya çevirme veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması konusundaki gerekçesinde, esasen bu hususa ilişkin de beyanlarda bulunulduğunu düşünmek gerekmektedir. Başka bir ifade ile, Yerel Mahkeme kararının gerekçesi, bir bütün halinde değerlendirilmeli, illa ayrı ayrı gerekçe sunulması beklenmemelidir.

7 YCGK 2011/4-253 E., 2012/117 K., 27.03.2012 T.

► *“Birden fazla sabıkası olup, cezasının mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilmesine karar verilen ve aşamalarda çelişkili beyanlarda bulunan sanık hakkında, savunmasını tespit edip tutum ve davranışlarını bizzat gözlemleyen Yerel Mahkemece takdiri indirim nedenlerinin uygulanmamasına ilişkin gösterilen "Nedenleri bulunmadığından sanığın cezasından başkaca yasal veya takdiri sebeplerle arttırma veya indirim yapılmasına takdiren yer olmadığına" şeklindeki gerekçenin dosya içeriğine uygun, denetime elverişli, yasal ve yeterli olduğu kabul edilmelidir.”⁸*

Yukarıda belirtilen kararlar benzerlik gösteren bu kararda da Yüksek Mahkeme, dosyanın içeriğinden anlaşılan “ret” kararının, ayrıca TCK md. 62 için de tekrar edilmesinin zorunlu olmadığını açıkça belirtmiştir.

► *“TCK.nun 62 nci maddesinin uygulanması mahkemenin takdirine ait olmakla birlikte hukuksal bir kavram olduğu, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar göz önünde bulundurularak, fail hakkında takdiri indirim hükmünün uygulanıp, uygulanmayacağına karar verilmesi gerektiği; uygulanması yada somut olayda olduğu gibi uygulanmaması durumunda verilen bu kararın Anayasanın 141, CMK.nun 34, 230 ve 232 maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, denetime imkan verecek şekilde yasal ve yeterli gerekçe gösterilmesinin zorunlu olduğu gözetilmeksizin “sanıkların yargılamayı farklı yönere sevk gayretleri” gibi yasal ve yeterli olmayan bir gerekçeyle sanıklar hakkında takdiri indirim hükmünün uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesi nedeniyle... Yerel Mahkeme Kararın BOZULMASINA...”⁹*

Bu karar ile yukarıda belirtilen kararlar arasında bir çelişki olduğu akla gelmemelidir. Zira önceki kararlarda, farklı hususlar açıklanır iken belirtilen gerekçenin doğal olarak TCK md. 62'nin uygulanması veya uygulanmaması sonucu doğurup, TCK md. 62 hakkındaki gerekçede bir husus ileri sürülmez iken, belirtilen bu kararda, TCK md. 62'nin uygulanmaması hususunda ileri sürülen gerekçenin “yeterli olmadığı” sonucuna varılmıştır.

Dolayısıyla, Yerel Mahkeme gerekçesi bir bütün halinde değerlendirilirken, doğrudan doğruya TCK md. 62 hakkında bir gerekçe öne sürülmemiş ise, diğer hususlara ilişkin gerekçelere bakılmalı, diğer hususlara ilişkin gerekçede TCK md. 62'nin uygulanmasını engelleyici bir gerekçe ileri sürülmüş ise, Yerel Mahkeme'nin TCK md. 62'nin uygulanmaması yönündeki kararının hukuka uygun olduğu sonucuna varmak gerekir.

⁸ YCGK 2011/8-275 E., 2012/41 K., 14.02.2012 T.

⁹ Yargıtay 1 CD 2013/6168 E., 2014/1875 K., 25.03.2014 T.,

► *“TCK'nun 62 nci maddesinde düzenlenen takdiri indirim hükmünün uygulanması bakımından "failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri" dikkate alınarak bir değerlendirme yapılması gerekirken "eylemin meydana geliş şekli" gibi yasal olmayan bir gerekçeyle TCK'nun 62 nci maddesinin uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesi nedeniyle ... Yerel Mahkeme Kararın BOZULMASINA...”¹⁰*

Yukarıdaki anlatımlarımıza ek olarak, TCK md. 62'nin uygulanmamasına bağlı gerekçede sadece “eylemin meydana geliş şekli” demek suretiyle yetinmek, hukuka aykırıdır. Hatta, gerekçenin diğer bölümlerinde TCK md. 62'nin uygulanmasını engelleyici beyanlarda bulunulsa dahi, TCK md. 62'ye ilişkin gerekçede bu şekilde beyanda bulunmak, verilen kararı yine bozmaya mahkum hale getirecektir.

---

¹⁰ Yargıtay 1CD 2013/712 E., 2013/4418 K., 17.06.2013 T.

SONUÇ

“Takdiri İndirim Nedenleri”, TCK md. 62'de düzenlenmiş olup, düzenlemenin isminden de anlaşılacağı üzere, tamamen Yerel Mahkeme'nin takdirinde bir kurumdur.

Ancak, Yerel Mahkeme bu takdiri konuya ilişkin kararını verirken, tamamen bağımsız değildir, başka bir ifade ile “keyfi” davranamayacaktır.

Yine, her sanığın bu indirim hakkından yararlanacağı yönünde bir zorunluluk da bulunmamaktadır. Yerel Mahkeme, dosyadaki genel kanaatine bağlı olarak, takdiri indirim hakkını kullanıp, kullanmamakta “takdiren” serbesttir.

Bu serbesiyet, keyfi kullanılamayacağı gibi, sanık lehine kullanılması zorunluluğu da yoktur.

YÜKSEKKAYA LAW OFFICE